

Module Natuurlijk in Beweging

In de module Natuurlijk in Beweging leren aanstaand pedagogisch medewerkers hoe je kinderen kunt laten opgroeien in contact met natuur en via buitenactiviteiten. Hoe kinderen natuur zien en beleven. En hoe dit hun ontwikkeling positief kan beïnvloeden. De deelnemers aan deze module leren op welke manieren je aandacht kunt besteden aan de natuurbeleving van kinderen. Wat je buiten allemaal met ze kunt doen. Ze krijgen praktische tips en ideeën voor activiteiten die je in de kinderopvang kunt toepassen. En leren hoe je natuurbeleving op een positieve en veilige manier begeleidt. Ook is er aandacht voor de plek die natuur kan krijgen in de dagelijkse gang van zaken op de kinderopvang.

Doelen van de module

Kinderen en hun ontwikkeling staan centraal in deze module. En het pedagogisch kader, de vier pedagogische doelen die voor een deel via natuurbeleving en buitenspelen bereikt kunnen worden. Of natuur werkelijk een medeopvoeder is, hangt voor een groot deel af van de professionele en positieve begeleiding door ouders en pedagogisch medewerkers. Dit is iets wat je kunt oefenen, daarom komt de praktijk ook volop aan bod in deze module.

De deelnemer kan na afloop van deze module:

- Zich inleven in de manier waarop kinderen natuur beleven en ermee omgaan.
- Kinderen begeleiden in hun ervaringen met natuur en fysieke omgeving, uitgaande van het kind en in aansluiting op de vier pedagogische doelen.
- Positieve natuurervaringen een plek geven in de kinderopvang, als onderdeel van de dagelijkse gang van zaken.
- Kleine natuuractiviteiten voor kinderen organiseren en uitvoeren.
- Bij het ontdekkend bezig zijn van kinderen, de grens tussen uitdaging en veiligheid indien nodig duidelijk aangeven.
- Voorwaarden scheppen voor natuur als derde opvoeder door creatief om te gaan met de pedagogische mogelijkheden die natuur en fysieke omgeving bieden
- Uitleggen (aan ouders) wat het belang is van natuurervaringen in de opvoeding.

Module Kind en Natuur in 6 lessen:

Les 1 Natuurbeleving met alle zintuigen

- Wat is natuur
- Hoe kun je natuur beleven: zintuigen oefening
- Wat betekent natuur voor kinderen, hoe zien en gebruiken zij natuur
- Praktijkopdracht: observatieoefening

Les 2 Natuur als 3^e opvoeder

- Waar is natuur goed voor
- Wat is het effect op kinderen
- Hoe helpt natuur beleven en buiten spelen bij het bereiken van pedagogische doelen
- Praktijkopdracht: Kindvolgend handelen bij natuurervaring

Les 3 Rol pedagogisch medewerker

- Positieve natuurervaringen opdoen
- Nieuwsgierige houding
- Voorbeeldfunctie
- Veiligheid en grenzen
- Praktijkopdracht: doe als kind: verzamel natuurvondsten

Les 4 De plaats van natuur in de kinderopvang

- Voorwaarden scheppen (inrichting, materialen, beleid)
- Inbedding in dagelijkse gang van zaken
- Communicatie met ouders
- Praktijkopdracht: test je stageplek

Les 5 Natuuractiviteiten organiseren

- Mogelijkheden in elk seizoen: buitenspelen; maken & doen
- Activiteiten met: dieren & beestjes; bloemen & planten; aarde, water, lucht, vuur; weer
- Werken vanuit een thema, verhaal, liedje
- Praktijkopdracht: activiteit uitvoeren

Les 6 Samenvatting en toets

- Evaluatie uitgevoerde activiteiten
- Samenvatting les 1 t/m 5
- Afsluitende toets

Les 1 Natuurbeleving met alle zintuigen

0 Kennismakingsrondje met natuurervaring

Duur: 5 min

Materiaal

geen

Werkwijze

Iedereen stelt zich voor met naam en vertelt een natuur ervaring van vroeger als kind.

1 Brainstorm Kind - Natuur

Duur: 10 min.

Materiaal

Flap + stift

Werkwijze

Schrijf midden op de flap: Kind – Natuur, met strepen eromheen als stralen om een zon.

Vraag: waar denk je aan als je deze 2 woorden ziet? Roep maar, er zijn geen foute antwoorden. Wat jou te binnen schiet is goed.

Noteer alle genoemde woorden.

Cluster de genoemde woorden, in overleg met de deelnemers.

Je komt dan bv tot de volgende 5 of meer aspecten:

- Wat is er allemaal te ontdekken
- Hoe ontdekken kinderen de natuur
- Doelen: wat levert het op/ waar is het goed voor
- Activiteiten: wat kun je allemaal doen in de natuur
- Dilemma's (meestal voor de begeleiders)
- ...

Al deze aspecten komen aan bod in deze training.

Maar eerst gaan we zelf wat natuurervaringen opdoen.

2 Hoe zintuigen een rol spelen

Duur: 20 min, zo mogelijk buiten

Materiaal

Opdrachtkaartjes (Bijlage 1); 5 grote zakdoeken (of theedoeken);

Allerlei natuurmateriaal: buiten is hopelijk een en ander te vinden. Anders van alles meenemen, bv.: stenen en steentjes, zand, aarde, veren, schapenwol, takken en takjes, kruiden, bloemen, fruit, eikels, dennenappels, schors, bladeren, boomschijf etc.

Werkwijze

Verzamelen

Maak 5 subgroepjes. Ieder groepje krijgt een opdrachtkaart en een zak/theedoek. Men krijgt 5 min de tijd om 3 dingen te verzamelen die bij de opdracht passen. Verstop deze onder de doek.

Raden

Daarna gaat ieder de doeken bij langs om te raden wat er onder zit door te proeven, ruiken, luisteren, voelen of kijken. Net welk zintuig aan de beurt is. Bij elke doek staat iemand van het betreffende zoekgroepje die de ontdekking begeleidt. Opletten dat de deelnemers de voorwerpen niet te zien krijgen.

Kort nabespreken:

Vraag hoe men het vond. Welke zintuigen zijn het makkelijkst/ moeilijkst/ meest uitdagend? Geef tot slot enkele tips mee:

- Observeer kinderen om te zien welke zintuigen zij vooral gebruiken bij het ontdekken van de wereld om hen heen. Dit is per kind verschillend. Maar bij heel jonge kinderen (baby's) speelt de mond als voelzintuig een grote rol.
- Biedt veel verschillende ervaringen/ natuurmaterialen aan.
- Als je niet naar buiten kunt gaan, haal de natuur dan naar binnen.

3 Hoe kinderen natuur zien en gebruiken

Duur 10 min

Materiaal

DVD, laptop, beamer, scherm
Flap en stift

Werkwijze

Stukje van de DVD Groen is Gras laten zien, waarin kinderen met boomstam rollen.

Onderwijsleergesprek:

Hoe gebruiken kinderen de natuur hier? Ze gebruiken de natuur om hun krachten te meten, kan ik dit, gaat het lukken, etc.

Welke functie heeft natuur hier? Natuur is uitdagend; daagt uit tot beweging.

Verder praten over andere functies die natuur kan hebben voor kinderen: natuur is er om mee en in te spelen, je kunt er dingen mee maken (natuur als grondstoffenleverancier), je kunt er van eten en je wordt er soms beter van (heilzame natuur), je kunt je verstoppen en tot rust komen (recreatieve natuur), kinderen kunnen ook genieten van een mooie bloem of zonsondergang (esthetische natuur), en natuur is soms heel spannend en verassend, er valt van alles te ontdekken (intrigerende natuur). Bij elk van deze 8 manieren waarop natuur voor kinderen belangrijk kan zijn concrete voorbeelden (laten) noemen.

Op Flap: Rijtje natuurwaarden volgens kinderen met rijtje voorbeelden erachter.

Bij tijd over nog stukje(s) DVD laten zien, waarbij de deelnemers de natuurwaarde(n) aangeven.

4 Praktijkopdracht: Observatie

Duur: 5 min

Materiaal

Invulformulieren Observatie

Werkwijze

De deelnemers doen de Observatieopdracht op hun stageplek, waar ze een kind observeren dat buiten speelt in/met natuur of binnen in contact is met natuurmaterialen. Hoe wordt natuur gebruikt en wat beleeft een kind eraan? En wat zie je gebeuren, wat is het effect? Kun jij dat positief stimuleren?